

**«Мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық
белсенділігін дамыту»**

Тәрбиеші Байкенова Г.Б

Ерейментау к.2024 ж

Жобаның паспорты Мекенжайы	Қазақстан Республикасы, 020800, Ақмола облысы, Ерейментау қаласы, Ш.Уәлиханов көшесі, 58. "Ақмола облысы білім басқармасының Ерейментау ауданы бойынша білім бөлімінің Ерейментау қаласының жанындағы "Жұлдызай" бөбекжайы "МКҚК 87163321155
Басшы	Ақмола облысы білім басқармасының Ерейментау ауданы бойынша білім бөлімінің Ерейментау қаласының жанындағы "Жұлдызай" бөбекжайы "МКҚК. Лашкевич О.Н
Иновациялық жобаның атауы	«Мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық белсенділігін дамыту»
Автор	 <p>Байкенова Г.Б. ересек топ тәрбиешісі gulmira_baikenova@mail.ru</p>
Нысаналы аудитория	Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарына баратын балалар.
Жобаны нормативтік құқықтық сүйемелдеу	<p>Иновациялық жобаны әзірлеу және енгізу қазіргі заманғы мектепке дейінгі білім беру ұйымының қызметін регламенттейтін нормативтік құжаттардың негізгі бағыттары мен тұжырымдамалық негіздеріне негізделген:</p> <ul style="list-style-type: none"> * «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңы * Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты * Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары <p>Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2022 жылғы 31 тамызда № 29329 болып тіркелді.</p> <ul style="list-style-type: none"> * Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделі.

Жобаның мазмұны:

Жобаның паспорты	2
1. Жобаның жалпы ережелері.....	3
1.1 Түсіндірме жазба.....	3
1.2 Жобаның мақсаты, міндеттері.....	5
1.3 Иновациялық жобаның принциптері.....	6
1.4 Жобаны іске асырудың негізгі бағыттары.....	7
1.5 Жобаны іске асыру кезеңдері және іске асыру тетіктері.....	11
1.6 . Жобаның әрбір кезеңі бойынша болжанатын нәтижелер.....	13
№ 1 қосымша	14
№ 2 қосымша	24
№ 3 қосымша	35

1. Жобаның жалпы ережелері

1.1 Түсіндірме жазба

Мектеп жасына дейінгі балалардың табиғаты бойынша зерттеушілер екені кұпия емес. Жаңа әсерлерге деген шексіз кұштарлық, кұштарлық, үнемі эксперимент жасауға, әлем туралы жаңа мәліметтерді өз бетінше іздеуге ұмтылу дәстүрлі түрде балалар мінез-кұлқының маңызды белгілері ретінде қарастырылады. Зерттеу, іздеу белсенділігі - баланың табиғи жағдайы, ол әлемді тануға бейім, оны білгісі келеді. Зерттеу, ашу, зерттеу - белгісіз және танылмаған нәрсеге қадам жасауды білдіреді.

Бұл жоба мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына жауап береді

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды дамыту моделі мектепке дейінгі білім беру педагогтерінің алдына Бағдарламаның мазмұнының вариативтілігі мен алуан түрлілігін қамтамасыз етудің өзімен, басқа балалармен, ересектермен және әлеммен қарым-қатынас субъектісі ретінде әрбір баланың қабілеттері мен шығармашылық әлеуетін дамыту міндетін қояды. Бұл міндеттерді жүзеге асыру балаларда танымдық-зерттеу қызметін қалыптастыру арқылы мүмкін болады. Мектеп жасына дейінгі ересек балалардың (5-6 жас) танымдық-зерттеу қызметі, бұл өз кезегінде танымдық-зерттеу қызметін қалыптастырудың қазіргі заманғы және тиімді технологияларын іздестіруге итермелейді. Мектеп жасына дейінгі баланың жаңа білімдер мен іс-қимылдар тәсілдерін ашуы, іс-қимылдарды орындау тәсілдеріне назар аударуы мектепке дейінгі балалардың білім алу нәтижелілігіне ғана емес, сондай-ақ олардың мектепте оқуға дайындығына, қоғам дамуының қазіргі жай-күйіне бейімделуіне, олардың жеке басының әлеуетін ашуға оң әсер етеді.

Психофизиологтар В.С.Ротенбергтің және С.М.Бондаренконың айтуынша, танымдық қызметтің ұдайы болмауы басқа адамдар қиындық ретінде қабылдамайтын кез келген қиындықтарға немесе жағдайларға тап болған кезде адамның дәрменсіздігіне алып келеді.

Бұл тұжырым мектеп жасына дейінгі ересек балалардың қазіргі заманғы әлеуметтік-мәдени кеңістікте табысты бейімделу шарты ретінде танымдық-зерттеу қызметін қалыптастыру проблемасының ерекше маңыздылығын көрсетеді.

Осыған байланысты мектепке дейінгі балалар ұйымының жұмыс тәжірибесіне балалардың тәжірибесін белсенді енгізу ерекше маңызға ие. МДҰ педагогтары мектепке дейінгі балалардың танымдық қызығушылығын дамытуға, ойлауды жандандыруға, сондай-ақ ғылыми дүниетанымды қалыптастыруға, білім беру процесінде екіжақты өзара іс-қимылды қарқындатуға, балабақша, отбасы және қоғам арасында тиімді әріптестік қарым-қатынас орнатуға ықпал ететін танымдық-зерттеу қызметін дамыту үшін оңтайлы жағдайлар жасайды. Қазіргі заманғы білім беру жағдайында елдегі жағдайдың үнемі өзгеріп отырғанын ескере отырып және өз тәрбиеленушілерінің тағдырындағы мектепке дейінгі білім берудің жауапты рөлін назарға ала отырып, біздің педагогикалық ұжым тәрбие-білім беру процесінің мәнін өзгерту қажеттігін сезінеді.

Инновациялық жобаның өзектілігі мектепке дейінгі балалардың танымдық қызығушылығын дамытуға, ойлауды жандандыруға, сондай-ақ ғылыми дүниетанымды қалыптастыруға, білім беру процесінде екіжақты өзара іс-қимылды қарқындатуға, балабақша арасында тиімді әріптестік қарым-қатынастарды орнатуға ықпал ететін жалпы білім беру бағдарламаларын іске асыру арқылы қосымша білім беру шеңберінде танымдық-зерттеу қызметін дамыту үшін оңтайлы жағдайлар жасау болып табылады отбасымен және қоғамымен.

Мектепке дейінгі білім беру саласында ұсынылып отырған «Кішікентай Эйнштейндер» инновациялық жобасының өзектілігі мен маңыздылығының жоғары дәрежесі:

- отбасылардың білім беру әлеуетін неғұрлым ашық және елеулі пайдалануда;
- Ата-аналармен (заңды өкілдермен) өзара іс-қимылдың интерактивті нысандарын әзірлеуде, мысалы: Квест - ойындар, Ата-аналар қонақ бөлмесі, Онлайн - сауалнамалар.
- кейс технологияларын, АКТ технологияларын, зерттеу қызметінің технологияларын пайдалануда.

Инновациялық жобаның негізгі идеясы заманауи білім беру технологияларын пайдалану болып табылады: кейс технологиясы, АКТ, үлгілік бағдарламаны іске асыру шеңберінде зерттеу қызметінің технологиялары.

Инновациялық жобаның жаңалығы: мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартын іске асыру арқылы мектеп жасына дейінгі ересек балалардың танымдық-зерттеу қызметін дамыту бойынша «Кішкентай ғалымдар» танымдық-зерттеу орталығын - зертханасын құруды білдіреді.

Жылдам өзгеріп жатқан өмір жағдайында адамнан білімді меңгеру ғана емес, ең алдымен, осы білімді өз бетінше ала білу және онымен жұмыс жасай білу, өз бетінше және шығармашылық ойлай білу талап етіледі. Сондықтан мектепке дейінгі жаста әлемге белсенді көзқарас танытатын, ғылымға қызығушылық танытатын тұлғаның негізін қалау қажет.

Біз әзірлеген білім беру процесінің кешенді моделі мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық-зерттеу қызметін қалыптастыру аспектісінде ақпараттық технологияларды қолдану арқылы танымдық-зерттеу және жобалық-ойын білім беру кеңістігін ұйымдастыруға құзыретті тәсілді іске асыруды қамтиды. . Кешенді модель мектепке дейінгі тәрбиенің көптеген негізгі міндеттерін шешеді, олардың бірі мектепке дейінгі жаста жеке бастың, әлемге белсенді көзқарас танытатын, ғылымға қызығушылық танытатын жеке бастың негізін қалайтын сапалы жаңа қазіргі заманғы білім беру ортасын ұйымдастыру.

"Кіші ғалымдар" зертханасы - "Жұлдызай" бөбекжайы "танымдық-зерттеу орталығын ұйымдастырудың көмегімен, мектепке дейінгі баланың базистік ұсыныстары қалыптастырылады.

Инновациялық жобаның практикалық маңыздылығы жоғары, балаларды ғылым мен техника әлеміне енгізудің ең сәтті нысаны болып табылады, өйткені ол мектепке дейінгі тәрбие мен жасты оқыту саласында танымдық-зерттеу және ғылыми-танымдық бағыттарды пайдалану мүмкіндіктерін ашады. Жоба мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметіне ынталандыру деңгейін арттыру үшін жағдай жасауға ықпал етеді.

Жоба мектепке дейінгі ұйымдар үшін қызығушылық тудырады және мектепке дейінгі ұйымдарға баратын және бармайтын мектепке дейінгі жастағы балалар үшін МДҰ практикасына енгізілуі мүмкін.

1.2 Жобаның мақсаты, міндеттері

Жобаның мақсаты: мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық-зерттеу қызметіне ынталандыру деңгейін арттыру үшін жағдай жасау.

Жобаның негізгі міндеттері:

- Мектепке дейінгі жастағы балалардың қосымша жалпы білім беру бағдарламаларын іске асыру бойынша танымдық-зерттеу қызметін қалыптастыру аспектісінде ақпараттық технологияларды қолдану арқылы МДҰ-да білім беру ортасын жетілдіру.
- Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметін қалыптастыруға бағытталған мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс істеуде инновациялық ақпараттық технологияларды пайдалану бойынша мектепке дейінгі аға педагог қызметкерлердің кәсіби құзыреттілігін арттыру;
- Мектепке дейінгі жастағы баланың табысты дамуын танымдық-зерттеу қызметіне ынталандыру мәселелері бойынша ата-аналармен (заңды өкілдермен) жүйелі өзара іс-қимылды ұйымдастыру.

1.3 Инновациялық жобаның қағидаттары

Жоба мынадай қағидаттарға сүйене отырып, эксперимент идеясын іске асыруды көздейді:

- мақсаты баланы дамыту болып табылатын дамушы білім беру қағидаты;
- қолжетімділік және бірізділік қағидаты (оқу процесін қарапайымнан күрделіге «кұруды» болжайды);
- балалардың жас ерекшеліктерін ескеру (жұмыстың мазмұны мен әдістемесі нақты жастағы балаларға бағытталуы тиіс);
- көрнекілік қағидаты (білім беру процесін анағұрлым тиімді ететін көрнекі және дидактикалық құралдарды, оқытудың техникалық құралдарын кеңінен пайдалануды ұсынады);
- теорияның практикамен байланысы принципі (қажетті теориялық білімдер мен практикалық іскерлік пен дағдылардың балалармен жұмыс істеудегі органикалық үйлесімі);
- жобаның даралық қағидаты (тәрбиеленушілердің жеке ерекшеліктерін ескеру);

- нәтижелілік қағидаты (жобада әрбір баланың не білетіні және не үйренетіні көрсетілуі тиіс);
- өзектілік қағидаты (бағдарлама мазмұнының балалардың өмірі мен қызметінің нақты жағдайларына барынша жақындығын болжайды);
- сабақтастық қағидаты (барлық мектепке дейінгі жастағы топтар мен балабақша мен бастауыш мектеп арасындағы сабақтастықты ескере отырып құрылады).

1.4 Жобаны іске асырудың негізгі бағыттары

ҚР МЖБС-ға сәйкес, білім беру процесіне тәрбиеленушілер, педагогтар, ата-аналар (заңды өкілдер) қатысады.

Жоғарыда айтылғандарға сәйкес инновациялық жобаның мазмұны төрт бағытта қаралатын болады:

Инновациялық жобаны іске асыру мектепке дейінгі мекеменің тәрбиешілерімен және ата-аналармен (заңды өкілдерімен), ЕҰ-ның әлеуметтік әріптестерімен тығыз байланысты көздейді.

Тәрбие-білім беру процесінің табыстылығы педагогтар, балалар мен ата-аналар (заңды өкілдер) арасындағы қарым-қатынастың қалыптасуына байланысты. Бұл үшін ересектер мен балалардың бірігуіне, бірігуіне, ата-аналар, педагогтар мен балалар арасында өзара түсіністікті орнатуға, сондай-ақ балабақшада және отбасында, қоғамда қолайлы жағдайлар жасауға ықпал ететін ұйымдасқан бірлескен қызметі қажет.

Мерзімі: 2023 жылғы қыркүйек - желтоқсан

Аталған жобаның ерекшеліктерінің бірі мектепке дейінгі ұйымдарда сұранысқа ие қазіргі заманғы білім беру бағдарламаларының басымдылығы болып табылады.

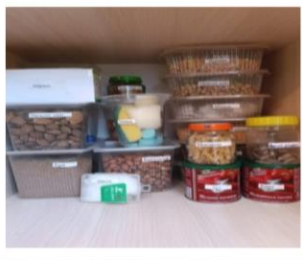

Мектепке дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметін дамытуға ықпал ететін білім беру ортасының моделін ұйымдастыру:

Мектепке дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметін дамыту бойынша білім беру ортасы моделінің компоненттері

Мектепке дейінгі ұйымда білім беру ортасын ұйымдастыру МЖМБС ескере отырып, олардың жас және жеке ерекшеліктеріне сәйкес бейімділігін, қызығушылығын, белсенділік деңгейін ескере отырып, әрбір баланың даралығын неғұрлым тиімді дамыту үшін құрылған.

Балаларды оқыту, оларға белгілі бір білім жүйесін беру ғана емес, балалардың өз бетінше ойлауға, әлемді тануға, зерттеуге үйренуі үшін жағдай жасау маңызды міндет болып табылады.

<p>Осы мақсатта топтарда дәстүрлі «эксперименттік бұрыштардың» орнына «дамыту орталықтары» құрылды: Атауы Орталықтың</p>	<p>Орталықтың мақсаты, міндеттері</p>	<p>Балалар қызметінің түрлері</p>	<p>Қатысушылар</p>	<p>Жалпы білім беру технологиялары</p>
<p>Орталық «Ғылым және табиғат»</p> 	<p>Мақсаты: балаларға арналған эксперименттер арқылы мектепке дейінгі балалардың танымдық белсенділігін дамыту. Тапсырмалар: 1. Қоршаған ортаның физикалық қасиеттері туралы балалардың түсініктерін кеңейту. 2. Заттардың әртүрлі қасиеттерімен таныстыру: (қаттылығы, жұмсақ, сусымалылығы, тұтқырлығы, жүзгіштігі,</p>	<p>Балалар бөлме өсімдіктері бақылайды, терезеде бақшамен эксперимент жүргізеді. (2-қосымша)</p>	<p>МДҰ педагогтары, тәрбиеленушілер, ата-ана</p>	<p>Зерттеу қызметінің технологиясы, Ойын технологиясы, Жеке тұлғаға бағдарланған технологиялар, Денсаулық сақтайтын технологиялар.</p>

	<p>ерігіштігі.) 3. Балалардың эксперимент жүргізудің белгілі бір құрылымын ұстану білігін дамыту: қойылым, мәселені тұжырымдау</p>			
				

<p>Шағын зертхана (ғылым орталықтары) Фотосурет</p> 	<p>Балалар қарапайым тәжірибелер мен эксперименттерді үйренеді.</p>	<p>Мдү педагогтары, тәрбиеленушілер, ата-ана</p>	<p>Зерттеу қызметінің технологиясы, Ойын технологиясы,</p>	<p>(орталықтар)</p>
---	---	--	--	---------------------

<p>Орталық «Мен - зерттеушімін»</p>	<p>Қажетті жабдықтарды пайдалана отырып, жоспарлы тәжірибелер мен</p>	<p>Мдү педагогтары, тәрбиеленушілер, ата-ана</p>	<p>Зерттеу қызметінің технологиясы, Ойын технологиясы, Жеке тұлғаға бағдарланған технологиялар Денсаулық сақтау технологиялары.</p>
--	---	--	---

	<p>тәжірибелер жүргізіледі: лупалар, компастар, глобустар, микроскоптар және т.б. (7.5-қосымшадағы жабдықтардың болжамды тізбесі.) (1-қосымша)</p>		
---	--	--	--

<p>Ойын орталығы</p>		<p>Мақсаты: мектепке дейінгі жастағы балалардың ой-өрісін, танымдық саласын дамыту. Тапсырмалар: 1. Әртүрлі қызмет түрлерінде балалардың бастамашылығы мен дербестігін дамыту. 2. Ойындарды өз бетінше ұйымдастыру білігін қалыптастыру. 3. Балаларды ойындағы шындыққа деген көзқарасын көрсетуге ынталандыру және ынталандыру. 4. Әртүрлі ойындарға қызығушылықты дамыту.</p>	<p>Балалар танымдық ойындар мен жаттығулар ойнайды. Мектепке дейінгі балалардың танымдық процестерін дамытатын ойындар мен жаттығуларды қамтиды</p>	<p>Мдү педагогтары, тәрбиеленушілер</p>	<p>Ойын технологиясы, Жеке тұлғаға бағдарланған технологиялар, Денсаулық сақтайтын технологиялар, Ақпараттық-коммуникативтік технологиялар.</p>
					
					
					

<p>Әдеби орталық Экологиялық соқпақ</p> 	<p>Мақсаты: Мектепке дейінгі жастағы балалардың экологиялық санасын дамыту. Тапсырмалар: 1. Баланың табиғат әлеміне танымдық қызығушылығын дамыту, оның сақталуы үшін жауапкершілік сезімін қалыптастыру, табиғаттың бір бөлігі ретінде оның өзін-өзі сәйкестендіруін қалыптастыру. 2. Экологиялық соқпақ аймағындағы қызмет процесінде мектепке дейінгі балалардың танымдық белсенділігін қалыптастыру. 3. Балаларды өсімдіктер мен жануарларға күтім жасау жөніндегі қызметке қатысуға тарту</p>	<p>Балалар ғылыми білімді ғана емес, табиғаттағы мінез-құлықтың этикалық нормаларын да өз бетінше алады. Мектеп жасына дейінгі бала табиғатта болып жатқан түрлі процестермен көрнекі түрде танысады.</p>	<p>Мдұ педагогтары, тәрбиеленушілер, ата-аналар, әлеуметтік серіктестер.</p>	<p>Зерттеу қызметінің технологиясы, Ойын технологиясы, Жеке тұлғаға бағдарланған технологиялар Денсаулық сақтау технологиялары.</p>
--	--	---	--	---

1.5 Жобаны іске асыру кезеңдері және іске асыру тетіктері

Жоба ұзақтығы бойынша: ұзақ мерзімді, 2022-2023 жылдар ішінде іске асырылады.

Қатысушылардың құрамы бойынша: Жобаны іске асыруға мектепке дейінгі ұйымға баратын балалар, ата-аналар, МДҰ педагогтары қатысады.

Қызмет бағыты: «Қазіргі заманғы сұранысқа ие жалпы білім беру бағдарламалары».

Жобаға қатысушылар қызметінің бағыттылығы бойынша: инновациялық, жаратылыстану ғылымы, практикалық - бағдарланған.

Инновациялық жоба 1 оқу жылына есептелген.

I - Дайындық

(қыркүйек 2022ж.- 2022ж.- желтоқсан)

- Жоба тақырыбы бойынша ғылыми-әдістемелік әдебиетті зерделеу;
- 3 жастан 7 жасқа дейінгі балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға бағытталған білім беру кеңістігін құру үшін балабақшаның материалдық-техникалық базасын тәжірибелер мен эксперименттер жүргізуге арналған жиынтықтармен жаңарту
- «Сиқырлы аспан», «Жұмбақ жарық», «Бағдаршам», зерттеу қызметі бойынша педагогтарға арналған оқу-әдістемелік құралдармен;
- «Кішкентай зерттеушілер»;
- Жобаны іске асырудың тиімділігін қадағалау мақсатында мониторинг жүйесін әзірлеу;
- МДҰ тобында танымдық-зерттеу қызметі бойынша орталықтар ұйымдастыру;

II Негізгі (Практикалық)

1 кезең (2023 жылғы қаңтар - 2023 жылғы наурыз)

- Мектепке дейінгі балалардың зияткерлік даму деңгейіне бастапқы мониторинг жүргізу;
- «Жас Эйнштейндер» (танымдық қызығушылықты, дербес іздестіру қызметін қалыптастыру бойынша), жасы 3-тен 7-ге дейін;
Жаратылыстану-ғылыми бағыттағы қосымша білім беруде балалардың танымдық қабілеттерін дамытуға бағытталған әзірленген материалдар;
- Белсенді өзара іс-қимыл нысандарына (бос уақыт, ойын-сауық, бірлескен кездесулер және шеберлік сыныптары) тарту арқылы тәрбиеленушілердің ата-аналарымен (заңды өкілдерімен) өзара іс-қимылды орнату;
- Ата-аналарға арналған іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу: ата-аналар жиналысында «Тәжірибе дегеніміз не екенін білесіз бе?» Сауалнамасы, «Эксперимент жасайық» шеберлік сыныбы, «Үйде тәжірибелер мен эксперименттер» ата-аналар зертханасы, «Не?» кейс ойыны;
- Кейстің «Тәжірибе әлемі» әдістемелік материалдарын әзірлеу
- Балаларға арналған тәжірибелер мен эксперименттер кейсін әзірлеу,

III Қорытынды (жинақтаушы)

(сәуір 2023 ж. - 2023 жылғы мамыр)

- Инновациялық қызмет өнімдерін жүйелеу;
- Қорытынды мониторинг жүргізу, жобаны іске асыру тиімділігін бағалау;

- Жобаны іске асырудың тиімділігі туралы қорытынды нәтижелер жобаның толық циклі аяқталғаннан кейін (3 жылдан кейін) жүргізілетін болады.

Негізгі іс-шаралар инновациялық жобаны іске асыру ақпараттық ортаны байыту

- МДҰ-да таныстырылымдар жасау бойынша педагогтарға кеңес беруді ұйымдастыру; Педагогпен әдістемелік жұмыста мынадай жұмыс нысандарын тарату: өз бетінше білім алу тақырыптарын көпшілік алдында таныстыру, педагогикалық шеберлікті ұсыну апталары, конкурстар, байқаулар, педагогикалық жобаларды, тренингтерді ұсыну;
- Педагогикалық жобалардың, мультимедиялық презентациялардың базасын құру;
- Тәрбие-білім беру процесінің сапасына мониторингті жүзеге асыру;
- Осы бағыт бойынша МДҰ-ның жұмыс тәжірибесін трансляциялау.

1.6 Пайдаланылатын әдебиеттер тізімі

1. В.Н.Волчкова, Н.В.Сепанова Балабақшаның аға тобындағы сабақтардың конспектілері. Танымдық даму. БҚК тәрбиешілері мен әдіскерлеріне арналған оқу-әдістемелік құрал. - Воронеж: «Мұғалім» СОО, 2004 ж. - 146б.
2. Гризик Т. Әлемді танимын. Танымдық даму бойынша әдістемелік ұсынымдар. - М., 2005 ж. - 100б.
3. Дыбина О.В. Жанында анықталмаған: мектепке дейінгі балалар үшін қызықты тәжірибелер мен эксперименттер. - М., 2005 ж. - 28б.
4. . Дыбина О.В., Разманова Н.П., Щетинина В.В. Қатар анықталмаған: Мектепке дейінгі балалар үшін қызықты тәжірибелер мен эксперименттер. - М.: Сфера, 2005 ж. - 255б.
5. Дыбина О.В. Бұйымдар неден жасалған. Мектепке дейінгі балаларға арналған ойын-сабақтар. - М.: Сфера, 2010 ж. - 35б.
6. Зенина Т.Н. Мектепке дейінгі балаларды табиғи объектілермен таныстыру сабақтарының конспектілері М., 2006 ж. - 56б.
7. Иванова А.И. Табиғи - балабақшадағы ғылыми байқаулар мен эксперименттер. - М., 2005 ж. - 60 б.
8. Киселева А.С., Данилина Т.А. Мектепке дейінгі мекеменің қызметіндегі жобалық әдіс: БҚК басшылары мен практикалық қызметкерлеріне арналған құрал. - М.: АРКТИ, 2004 ж. - 280б.
9. Куликовская И.Э., Совгир Н.Н. Балалар эксперименталы.- Ресей педагогикалық қоғамы. - М., 2005 ж. - 50 б.
10. Костюченко М.П. Серуендеудегі зерттеу қызметі. 2006 ж. - 50 б.

11. Н.А. моделі Балалар бастамасы мен дербестігін қолдау - МО Сфера, 2016 ж. - 50 б.
12. Нищева Н.В. ББҰ тәжірибелік-эксперименттік қызмет - М. «Балалық шақ - ПРЕСС», 2013 ж. - 265б.
13. Нищева Н.В. БҚҚ-да тәжірибелік-эксперименттік жұмысты ұйымдастыру (1-шығарылым) - М. «Балалық шақ - ПРЕСС», 2013ж.- 265б.
14. Нищева Н.В. БҚҚ-да тәжірибелік-эксперименттік жұмысты ұйымдастыру (2-шығарылым) - М. «Балалық шақ - ПРЕСС», 2013 ж. - 265б
15. Нищева Н.В. Танымдық-зерттеу қызметі мектепке дейінгі баланың жеке басын дамыту бағыты ретінде - М. «Балалық шақ - ПРЕСС», 2013 ж. - 265б.
16. Нищева Н.В. Танымдық-зерттеу қызметі мектепке дейінгі баланың жеке басын дамыту бағыты ретінде. - 265б

№ 1 қосымша

ЖОСПАР

**Балдаурен тобында инновациялық жобаны іске асыру жөніндегі жұмыстар
«Мектепке дейінгі жастағы балалардың танымдық белсенділігін
балаларға арналған эксперименттер арқылы дамыту»**

Р/с №	Іс-шаралардың атауы	Мерзімі іске асыру
1	Инновациялық жобаны іске асыруды нормативтік-құқықтық қамтамасыз ету	
1	Инновациялық жобаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспар-кестесін әзірлеу және бекіту	1 жартыжылдық 2022-2023ж
2	Кешенді модельдің құрамдас бөліктерін әзірлеу - «Кішкентай Эйнштейндер» (мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық-зерттеу қызметін	1 жартыжылдық 2022-2023 ж

	қалыптастыру бойынша), жасы: 3-7 жас.	
3	Инновациялық жобаны іске асыруды ұйымдастырушылық-әдістемелік сүйемелдеу жоспарын әзірлеу	
4	Ата-аналар жұртшылығын, әлеуметтік ортаны инновациялық қызмет жағдайына тарту.	

ТӘЖІРИБЕЛЕР КАРТОТЕКАСЫ

Мазмұны

Кішкентай балалар өз табиғатында енді зерттеушілер. Олар барлығын өздері сынағылары және зерттелмегенін зерттегілері келеді. Баланың тілегі жаңа басқармалы процесті жасауға деген танымдылығы өте маңызды бірнеше тұжырым жасауды үйренеді, ой тұжырымы – егер мұздай суға ыстық су қосылса – жылы алынады. Бала тәжірибе жасаудың көмегімен жеңіл түсін, оған деген танымдық көз қарасы, адамгершілік, эстетикалық дамуы ең басты

пайдалы. Неліктен балалармен ерте жастан осындай маңызды тәжірибелер мен эксперименттер жүргізіледі? Біз зерттеу қызметі кезінде балалардың диалогке шақыра отырып, барлық әрекеттерді айтқызады. Сонымен қатар балалар тәжірибе жұмысында еді және қоршаған әлемде заңдылық байланыс орнатады.

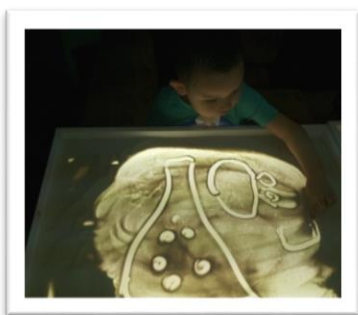
Күммен тәжірибе.

№ 1 «Балаларға тоқаш пісіремін».

Мазмұны мен құралдары: Дымқыл күмды алып, қолдарындағы әр түрлі формалы ыдыстармен тоқаш жасауды ұсынады.

№2 «Сусымалы күм».

Мазмұны мен құралдары: Құрғақ күммен тәжірибе. Балалар құрғақ күммен тоқаш пісіруді ұсынады. Не болды? Қолға құрғақ күмды алып, сыздықтатып қайта төгу. Сосын балаларға тесігі бар қалталар беріп, тесіктен күммен сурет салуды ұсынады.

№3 «Түрлі түсті күм».

Мазмұны мен құралдары: Балаларға күмді түрлі түске қалай бояу керектігін үйрету. Суға езілген гуашь пен ашық түсті күм дайындайды. Балаларға қағазды ғана емес, күмді да бояуға болатынын көрсетеді.

№4 «Дымқыл күмда іздер қалады».

Мазмұны мен құралдары: Тәрбиеші құрғақ күмда алақан таңбасын қалдыруды ұсынады. Таңба жақсы көріне ме? Тәрбиеші күмды сулап, араластырып тегістейді. Енді дымқыл күмда алақан таңбасын қалдыруды ұсынады. Енді не көрдік? Әрбір саусағымыз көрініп тұр. Енді аяғымыздың іздерін салайық. Қолымызбен аяғымыздың таңбасы қалай түсті? (себебі күмды суладық).

Қорытынды: Дымқыл құмда іздер, таңбалар қалады.

№5 «Құм – ұсақ құм түйіршектерінен тұрады».

Мазмұны мен құралдары: Тәрбиеші: - Балалар менің стаканымда не бар? (Құм). Мен ақ бетіне бір құм түйіршегін себемін. Олардың қандай ұсақ екенін қараңдар. Қағаз бетінде оның әрқайсысын жақсылап көруге болады. үлкен құм үйіндісін жасау үшін көп құм түйіршігі керек. Тәрбиеші әр түрлі көлемдегі бірнеше құм үйіндісін үйеді. Қайсысында құм түйіршігі көп не аз? Құммен ойын алаңында құм көп пе?

Қорытынды: Құммен ойын алаңында құм көп.

Қағазбен тәжірибе.

№1 «Қағазды жыртамыз».

Мазмұны мен құралдары: Балалар түрлі – түсті қағазды ұсақтап жыртып, олардан жапсыру жасайды.

№2 «Қағаз түйіршектері».

Мазмұны мен құралдары: Қағаздың жиылғыштық қасиетімен таныстыру. Тәрбиеші қағаздан түйіршіктер жасап, олардан ұжымдық жапсыру жасауды ұсынады.

№3 «Қағаз жолақшалары».

Мазмұны мен құралдары: Балаларға қайшы мен қағаз беріп, қайшының көмегімен одан жолақшалар жасауды көрсетеді. Қиылған жолақшалардың көмегімен далада жел бар ма, жоқ па екенін білуге болады.

№4 «Қағазды сүмен желімдеуге бола ма?».

Мазмұны мен құралдары: Екі бет қағаз аламыз. Екеуін бір – біріне айқастыра қоямыз. Сулап, ақырын басамыз. Қозғап көреміз – қағаздар қозғалмайды.

Қорытынды: Су жапсыратын қасиетке ие.

№5 «Қағаз, оның қасиеттері».

Мақсаты: Қағаздан жасалған заттарды, олардың сапалары (түсі, ақтығы, тегістігі, қалыңдығы, қасиеті) мен қасиеттерін (умаждалады, кесіледі, жыртылады, жанады) тани білуге үйрету.

Ойын материалы: Қағаз, қайшы, сіріңке, су құйылған ыдыс, материалдар қасиетінің алгоритмі.

Ойын барысы: Балалар қағазды қарастырады, тәрбиеші сұрақтар қою арқылы қағаздың сапалық қасиеттерін: қағаз қандай, оның тегіс немесе бұдыр екенін, қалын немесе жұқа екенін бақылауға шақырады. Балалар қағазды алақандарымен сипап, сезінеді. Сосын тәрбиеші балаларға қағазды мыжуды ұсынады (мыжылады), оны бірнеше бөлікке жырту (жыртылады), шетінен жан – жаққа созу (қағаздың бүтіндігі бұзылады, яғни ол мықты материал емес) бетті қайшымен кесу (ол тез кесіледі), қағазды суға салса суды сіңіріп алады. Тәрбиеші сіріңкені қолданып қағазды жағып көрсетеді. Соңында балалар тәрбиешімен қағаздың қасиетінің алгоритмін құрады

Сүмен тәжірибе.

№1 «Иіскеп білеміз».

Мазмұны мен құралдары: «Кендер сюрприздің» 2 – 3 контейнеріне лимон, сарымсақ, пияз салып балаларға иіскеп, контейнердене жатқанын тауып айтуды ұсынады.

№2 «Су суық, жылы, ыстық болады».

Мазмұны мен құралдары: Балаларға әр түрлі температурада су құйылған стакандарды береді. Қайсында жылы, қайсысында суық, қайсысында ыстық су (қауіпсіздік ережесін сақтап) екенін саусақтарын малып немесе стаканның сыртынан ұстап бақылайды. Бала судың күйін анықтайды.

№3 «Жердегі қарды жеуге бола ма?».

Мазмұны мен құралдары: Таза банка алып, үйдің жанындағы қармен толтырады. Оны жылы жерге қойып, ол еріген кезде балаға көрсетіп, банкідегі судың кір екенін көрсетеді.

Қорытынды: Қарды жеуге болмайды.

№4 «Батады, жүзеді?».

Мазмұны мен құралдары: А. Л. Барто «Мячик» өлеңін оқу:

Біздің Таня қатты жылайды:

Допты өзенге тастады.

Тыныш, Танечка, жылама:

Өзенде доп суға батпайды.

Балалармен доптың суда бататыны, батпайтынын тексереді. Балаға басқа заттарды да тексеріп көруге ұсынылады.

№5 «Түрлі – түсті су».

Мазмұны мен құралдары: Балаларды сиқыршы болып, суды түрлі – түске бояуға шақырады. Мөлдір су қалай түсін өзгерте алады? Тұнық суымен бірнеше ыдыс алып, гуашь пен қылқаламды дайындаймыз. Бояуды пайдаланып, ыдыстағы суларды бояп, түсінің өзгергенін байқайды. Оған заттарды салады.

Қорытынды: Ашық бояуда – зат көрінеді, бірақ анық емес, ал күңгірт түстен ештеңе көрінбейді.

№6 «Су мөлдір».

Мазмұны мен құралдары: Балалардың алдында екі стакан тұр: бірі сумен, екіншісі сүтпен. Екеуіне де қасық, таяқша салып, «қайсысында зат көрінеді, қайсысында көрінбейді, неге?» деген сұрақ қояды. Суы бар стаканнан бз қасықты көріп тұрмыз, ал сүт құйған стаканнан ештеңе көрінбейді.

Қорытынды: Су – мөлдір, сүт – мөлдір емес.

№7 «Суда не ериді?».

Мазмұны мен құралдары: Суымен екі стакан алып, біреуіне кәдімгі құм салып қасықпен араластыруға тырысады. Не болды? Құм ериді ме? Екіншісіне құмшекер салып араластырады. Енді не болды? Қай стакандағы зат ериді? Балаларға қантты шайға салатынын ескерту. Суда қант ерімесе адамдар дәмсіз

шай ішер еді. Аквариум түбіне біз құм саламыз. Ол ери ме? Құмның орнына құмшекер салса не болар еді?

Қорытынды: Қант суда ериді, құм ерімейді.

Ауамен тәжірибе.

№1 «Бұрқасын».

Мазмұны мен құралдары: Әрбір бала пластик стақан мен коктейльге арналған түтікше алып, үрлеу арқылы стақандағы су қалай бұрқылдайтынын көрсетеді.

№2 «Ауаны іздеу».

Мақсаты: Ауаны көру.

Ойын материалдары: ленталар, жалаулар, пакет, ауа шарлары, коктейль түтікшелері, су құйылған ыдыс.

Ойын барысы: Балаларға заттардың көмегімен айналамызда ауа бар екенін дәлелдеуді ұсыну. Мысалы: бір жағы суға салынған түтікшеге, ауа шарын немесе целофан пакетті үрлеу арқылы.

№3 «Пакетте не бар».

Мақсаты: Ауаның қасиеттерін білу: көзге көрінбейді, иіссіз, формасы жоқ. Су мен ауаның қасиеттерін салыстыру (ауа судан жеңіл).

Ойын материалдары: екі целлофан қалта (бірі сумен, бірі ауамен) су мен ауа қасиетінің алгоритмі.

Ойын барысы: Балаларға су және ауа толтырылған екі қалтаны зерттеу ұсынылады, онда не бар екенін, оны қайдан білгендерін түсіндіріп берулерін сұрайды. Балалар қалталарды қолдарында өлшеп, сипап, ашып, иіскеп көреді. Олардың бір – біріне несімен ұқсайтынын, қандай айырмашылықтары бар екенін сұрайды (ұқсастығы – мөлдір, дәмі, иісі жоқ, құйылған ыдыстың формасын алады т.б. айырмашылығы – су ауырлау, төгіледі, суда кейбір заттар ериді және ыдыстың формасында қатады, ауа көзге көрінбейді.

№4 «Түтікшемен ойындар».

Мақсаты: Адамның ішінде ауа бар екенін, оны қалай көруге болатынымен таныстыр..

Ойын материалдары: Коктейльге арналған түтікшелері, су құятын ыдыс.

Ойын барысы: Балалар түтікшелерді, олардың тесіктерін қарап, ол тесіктердің неге керек екенін анықтайды (олар арқылы бірнәрсеге үрлеуге болады). Тәрбиеші балаларға ауаның түтікшеге үрлеуді ұсынып, үрлеген кезде не сезгендерін, желдің қайдан пайда болғандарын сұрайды. (Ауауны үрлемес бұрын, алдымен ауызға ауа толтырып алдық) Тәрбиеші балаларға алақандарын түтікшенің ауа шығатын жағына қойып, келесі жағынан түтікшеге үрлеуді ұсынады. Тәрбиеші ауаның адамға демалуы үшін керек екенін, ауа адамның ішіне демалғанда ауыз немесе мұрын арқылы түсетінін, оны сезінуге ғана емес, көруге де болатынын суға батырылған түтікшеге үрлеу арқылы көруге болатынын айтады. Балалардан не көргендерін, ауа көпіршіктерінің қалай пайда болып, қайда жоғалып кеткенін сұрайды (ол түтікшеден шыққан ауа, ол жеңіл, су арқылы жоғары көтеріліп, барлығы шығып болғанда көпіршіктердің де шығуы тоқтайды).

Магнитпен тәжірибе.

№1 «Қандай заттарды магнит тартады?».

Мазмұны мен құралдары: Әр түрлі материалдардан жасалған заттарды: мата қиығы, қағаз, тіс шұқитын ши, темір скрепка, тас, шыны, алюминий қақпақ т.б. алып балаларға кезекпен магнитті тигізуді ұсынады. Оның қайсысы магнитке тартылады? Балалар жылтыр заттардың бәрін магнит тартады деп ойлайды. Алайда, олар темір деп ойлап келген алюминий, никель т.б. жылтыр заттарды магнит тартпайды екен.

Қорытынды: Магнит өзіне тек темірді ғана тартады.

№2 «Ұсақ темірді қалай тез жинап алуға болады?».

Мазмұны мен құралдары: Ыдысқа манна жармасын салып, оған темір скрепкаларды көміп қояды. Оларды қалай жылдам жинап алуға болады? Балалар бірнеше тәсілді ұсынуы мүмкін: сипалап, жарманы төгіп барып немесе магниттің темірді тартып алатын қасиетін пайдаланып.

№3 «Магнит алыс қашықтан әсер ете алады».

Мазмұны мен құралдары: Қағаз бетіне сызық сызып, үстіне скрепка қоямыз. Сосын осы сызыққа ақырындап магнитті жақындатады. Қай жерге келгенде скрепка магнитке жабысса, сол жерді сызып белгелеп қояды.

Енді тәжірибені қайтадан басқа магнитпен жасау ұсынылады. Одан кей магнит күшті екенін – скрепканы алыс қашықтықтан тартатынын, ал екіншісі әлсіз – затты жақын жерден тартатынын көреді. Және ол ара қашықтық магниттің көлеміне емес, оның магниттік қасиетіне байланысты екенін түсінеді.

Қорытынды: Магниттің айналасында заттарға қашықтан әсер ететін бір нәрсе бар. Ол «магнит өрісі деп атады».

№4 «Скрепканы судан қолды сулап алмай қалай алуға болады?».

Мазмұны мен құралдары: Ыдысқа 2 см – дей су құйып, оған скрепка тастау қажет. Балалардан енді қолды немесе басқа затты суламай скрепканы қалай алуға болатынын сұрайды. Алдындағы тәжіриберелерді мұқият

бақылаған балалар магниттің қашықтықтан әсер ететін қасиеті арқылы алуға болатынын айтады.

№ 2 қосымша

Тақырып:Квест-ойын «Теңіз ,терендігінің кереметі»

Мақсаты:

Білім беру:Теңізде мекендеушілер жайлы білімдерін ,сөздік қорын молайту.

Грамматика лексика дағдыларын қалыптастыру.

Фонематикалық қабылдауды дамыту.

Су сүтқоректілер туралы түсінік қалыптастыру.

Сөздік қорын байыту.

Дамытушы:Ойлау қабілетін дамыту,теңіз мекендеушілер ұқсастығын және айырмашылықтарды табуға үйрету ,\түсі,көлемі,өлшемі\

Тәрбиелеуші:Адамгершілік,сезімге тәрбиелеу,табиғаттын көрінбейтін балаларға тірі табиғат қарым қатынас ты қажет ететін,тірі табиғатқа деген махабаттарын қалыптастыру ,танымға қызығушылықтарын арттыру.Теңіз бен көл мекендеушілеріне деген қызығушылықтарын арттырып.Оларға қамқор болуға тәрбиелеу.

Алдын ала жұмыс:Теңіз бен көл мекендеушілері жайлы танымдық әдебиетімен таныстыру,олар жайлы әңгімелесу,соған сәкес мультфильмдер көру,теңіз жайлы шығармалар тындау.

Құрал жабдықтар :Проектор,теңіз мекендеуші жайлы слайд,музыкалы сүйемелдеу:жаңбыр шуы,теңіз шуы,найзағай дауысы.Аудио жазба «Теңіз өмірі»,

«Кариб теңізінің қарақшылары »аудиожазбасы ,ӨТШТ ойыны «Лулий шеңбері».Теңіз мекендеушілердің ,кескінді суреттері.Кемеге арналған орындықтар,көк мата,Эксперимент жасауға арналған құрал жабдықтар.Доп,хат,Инжу.

Іс әрект бөлімдері	Тәрбиешінің әрекеті	Балалардың іс әрекеті
Бінталандыру Сезімді ояту	Музыка әуенімен Қарақшы Джек келеді. Қарақшы :Амансындарма балалар ,Мен атақты қарақшы Джекпін.Мен өз кемемсіз және тобымнан айырылыпқалдым.Маған сендердің көмектерін керек ,көмектесесіндер ме?Маған алыс елден хабарландыру келді «Өз тобынды жина да ,б інжуді теңіз астынан жинап ал.....» Достар бірге жүреміз, Бірге ойнап күлеміз Міне біздер қандаймыз, Өзен,көлге,теңізге	Қызығады, қайталап орындайды. Өлен жолдарын бірге қайталайды.

	<p>Саяхатқа шығамыз Әрқашанда ,біргеміз Бөлінбейді іргеміз! Егер сендер батыл және ержүрек болсандар ,мен сендерді теңіз саяхатына шақырамын ,тапсырмаларды бірден орындап шығайық Балалар саяхатқа аттанамызба ?</p>	<p>Иә ,барамыз</p>
<p>Ұйымдастыру ізденушілік</p>	<p>Бірінші тапсырма. Саяхатқа аттанбас бұрын , тапсырманы орындап шығайық. Қазір біз ,әр түрлі дыбыстарды естиміз,ал сендер оларды табуларын керек. Фонограмманың дыбыстары естіледі \Жаңбыр,күннің күркіреуі,теңіздің дыбысы\ Дұрыс бұл жаңбырдың дыбыс. Қарақшы :Дұрыс бұл теңіздің дыбысы. -Жарайсындар балалар,бұл тапсырманы орындадыңдар . Қарандар балалар мен не тауып алдым! -Санық,Онын ішінде не бар екен? -Хат бар екен, -Бұл хат ,өте тату тұратын көпұлтты мемлекеттен. -Қай мемлекет екені білу үшін ,біз тапсырма орындауымыз керек. Бірінші тапсырма. Балалар қарандаршы ,қандай теңіз\слайдка назар аударады\ Балалар тағы не айтуға болады,теңіз қандай? -Ол тартымды ,өзіне тартып тұрады, Теңізге барғын келіп тұрады. -Бүгін біз теңіз мекендеушілері туралы әңгімелесеміз.Қызық нәрселер білеміз. Теңіз мекендеушілері туралы тындайық.\Слайд\ Дельфин-ол теңіздің ең ақылды ,жануары.Ол балықтармен коректенеді.Дельфиндер ,өте мейрімді,әлсіз ,жаралы жәндіктерге көмектеседі. Адамдарды ,ажалдан құтқарған кездер де болды. Және дельфиндер циркте өнер көрсетеді,олар онай үйретілетін жануарлар. Медуза\Слайд\ Медуза –ол домалақ ,шар сияқты.Олар көбінесе улы болады,адам одан сақтану керек.Егер медузаны судан алып шығып ,тасқа қойса ,ол жоқбоп кетеді,кеуіпқалады. Өйткені ол тұтас судан тұрады.Ол ұсақ</p>	<p>Бұл жаңбырдың дыбысы бұл күннің күркіреуі. бұл теңіздің дыбысы. Қызығады,қуанады Балалар қуанады Әдемі,шулы, шексіз,көк, сиқырлы, ғажайып. Тапсырмаларды орындайды,Теңіз жануарларды</p>

	<p>балықтармен коретенеді.Егер медузаны ,түртіпқалсан ол улы сұйық затты шығарады.Сосын ол өліпқалады. Теңіз жылқысы\Слайд\ Ол жағажайдан алыс мекендейді. Ол жыртқыш балықтардан ,балдырлар арасында жасырылады,түсін өзгертеді.Содан оны жыртқыштар байқамай қалады. Теңіз жұлдызы \Слайд\ Теңіз жұлдызы ,гүлге ұқсайды.Теңіз жұлдызы ,сәулелерімен қозғалады,теңіздің түбі бойымен жүзіп өзіне өнім іздейді. Онын көздері жоқ,аузы денесінің астында орналасқан. Мен сендерді ойын ойнауға шақырамын . ӨТШТ-ойын «Суретті құрастыр» Суреттерді құрастырып ,біз алдымызда қандай жануарды кездестіретінімізді білеміз. Тапсырманы дұрыс орындаған үшін ,картанын бір бөлігі ашылды. Екінші тапсырма. -Балалар қарандаршы алтын балық ,жүзіп барады. Балалар ,сендер білесіндер ме ,қалай балықтар көбееді? -Кәне ,біз қызық ойын ойнап оны білейік. ӨТШТ-ойыны «Не бұрын» Міне балалар картаның бір бөлігін аштық. Үшінші тапсырма. Сөз ойыны доппен. «Көп,аз» Балық-балықтар Сегізаяқ-сегізаяқтар Теңіз жұлдызы-теңіз жұлдыздары Таспақа –таспақалар Дельфин –дельфиндер Міне тағы бір бөлігін аштық. Сергіту сәті Балықтар көңілді жүзеді Мөлдір суда ,ойнақтайды, Оңға жүзеді,солға жүзеді. Керіледі,созылады Бір ,бірін қуып ойнайды. Төртінші тапсырма. -Қарақшы. -Балалар қарандаршы ,біздің теңізге не болған?\Судың ішінде қоқыстар жүзіп жатады.\ Теңіз ластанса ,не болады? Теңіз таза болу үшін не істеу керек?</p>	<p>атайды.Екінші інжуге қуанады.</p> <p>Балалар құрастырып айтып береді.Үшінші інжуге қуанады.</p> <p>Шеңберге тұрып ,қарақшы допты лақтырады жекеше түрде сөзді айтады,балалар көпше түрде айтады. Төртінші інжуге қуанады.</p> <p>Сергіту сәтін орындайды</p> <p>Теңізде қоқыс жүзіп жатыр Бүкіл тірі ағзалар өліп қалады. Қоқысты жинау Керек Балалар тәжірибие</p>
--	--	--

	<p>Дұрыс айтасындар ,кәне біз шағын тәжірибие өтккізейік.</p> <p>Тәжірибие «Суды,тазарту, сүзгілеу»</p> <p>Балалар тәжірибие орындауға ,даярланған үстелге орналасады.</p> <p>-Менің алдымда ыдыста таза су тұр.</p> <p>Қасында ,ыдыста құм.Әр қайссыларында да таза сумен ,құм бар.Қазір біз ,таза суға құмды салғанда не болатынын байқаймыз.</p> <p>Ыдыстағы құмды аламыз,таза суға саламыз.Қарандаршы не болғанын?</p> <p>-Дұрыс. Суды тазарту үшін ,біз матадан жасалған сүзгіні алуымыз керек,немесе қағаздан жасалған сүзгі.</p> <p>Оны біз бос стаканның үстіне қоямыз ,ластанған суды құямыз.</p> <p>Енді салыстырайық,қай сүзгі жақсы тазартты суды.</p> <p>Матадан жасалған сүзгі суды тазарттын ,бірақ толық тазартқанжок.</p> <p>Қай сүзгі жақсы тазартады?</p> <p>Жарайсындар балалар ,суды жақсы тазарттындар.</p> <p>Балалар айтындаршы ,балықтарға тағыда басқа теңіз мекендеушілерге суда жақсы болуушін не істеу кер?</p> <p>Міне қарандар тағыда бір картаның бөлігі аылды.</p> <p>Бесінші тапсырма.</p> <p>Балалар ,ал сендер білесіндер ме қай теңіз мекендеуші,теңізді жақсы тазартады?</p> <p>Слайд арқылы :</p> <p>Теңіз губкасы өзінен теңіз суын өткізіп ,ондағы бөлшектерді өзінде ұстайды,зиянды миробтарды өлтіретін заттарды шығарады.</p> <p>Теңіз кірпілері радиоативті заттардан суды тазалай алады.Олар адамдарғаауыр аруларды туғыздыру мүмкін.</p> <p>Крабтар теңіз түбін өлі жануарлардан,әртүрлі қоқыстардан тазартады.</p> <p>Сөйлеу ойыны «Төртінші артық»</p> <p>\Слайд арқылы\</p> <p>Міне картаның бесінші бөлігі ашылды .</p> <p>-Балалар қалай оласындар ,бұл қай мемлекеттін картасы?</p> <p>-Дұрыс бұл Қазақстан Республикасының картасы.</p>	<p>орындауға ,жасалған үстелге отырады.</p> <p>Су ластанды.Кір болды.</p> <p>Су тазарды.</p> <p>Қағаздан жасалған</p> <p>Балалар айтады. Қуанады.</p> <p>Балалар суреттерді айтады ,артық суретті айтады.</p> <p>Алтыншы нңжуге қуанады.</p>
Қорытындылау	Қарақшы:Рахмет сендерге ,балалар.Сендер	Балалар қызығады.

Өзің өзі бағалау	<p>маған інжуді жинауға көмектестіндер. Сендермен саяхаттаған қатты ұнады. Сендер өте тату және мейірімді достарсындар. Ал менің қайтуым керек, сендердін да балабақшаға оралатын уақыттарын келді. Сендерде аквариум бар екен, мен сендерге міне осындай алтын балықтар сыйлағым келеді. Осының ішінен бір балықты тандап аквариумға орналастырасындар.</p> <p>Тапсырмаларды, еш қиындықсыз орындадық – қызыл балықты тандап алады.</p> <p>Біраз қиналдым-сары түсті балық.</p> <p>Еш бір тапсырманы орындай алмадым-көк түсті балық.</p> <p>Біз саяхаттап жүргенде мен оындай әдемі қобдиша тауып алдым. Оның ішінде теңіз тастары бар, дәм татыныздар. Келесі кездескенше дейін! Сау болыңыздар.</p>	<p>Тапсырманы орындайды. Балықтарды аквариумға орналастырады.</p> <p>Қуанады.</p> <p>Қоштасады.</p>
------------------	---	---

Күтілетін нәтиже: Білу керек: Теңіз туралы, және теңіз тұғындары туралы.

Түсіну: «Теңіз және теңіз тұғындары туралы» сөздік қорын молайту, сөйлеу қабілетін дамыту.

Жасай білу: Квес-ойынына, ӨТШТ- ойынына қатысу.

Судың сиқырлы өзгерістер.

Мақсаты: балалардың судың қасиеттері туралы бұрын алған білімдерін нақтылау және бекіту (түссіз, мөлдір, сұйық, дәмсіз, иіссіз);

- балаларды судың тағы бір қасиетімен таныстыру: су бояуы мүмкін;
 - балаларға судың әртүрлі күйлері туралы түсінік беру (су мұз);
 - ойындағы судың қасиеттері туралы алған білімдерін қолдануға үйрету;
 - қоршаған ортаның табиғат құбылыстарынан мысалдар табуға шақыру;
 - эксперимент процесінде балалардың танымдық қызығушылығын дамытуды жалғастыру;
 - балалардың эксперимент негізінде байланыстың себептері мен салдарын анықтау қабілетін дамытуды жалғастыру;
 - балалардың ұсақ моторикасын дамытуды жалғастыру;
 - балаларда байқағыштықты, тапқырлықты, тапқырлықты дамытуды жалғастыру;
- эмоционалды жауаптылықты дамыту;
- балаларда балалар арасындағы достық қарым-қатынасты тәрбиелеу.

Алдын ала жұмыс:

судың қасиеттерін анықтау бойынша қарапайым тәжірибелер.

Құрал Жабдықтар :мұзы бар термос, майлықтар, тәрелкелер, дидактикалық ойындар (ойынға арналған суреттер.) Д\о"суреттегі суды тап", су контейнері, "жануарлар тұратын жерде" су бөтелкелері, тосынсый үшін ішіндегі бояу бөтелке, аудиожазба, видео презентация.

Балаларды зерттеуші музыка ауенімен қарсы алады,өзінің зертханасына шақырады.

Балаларға су туралы жұмбақ жасырады:

Дәмі де жоқ, түсі жоқ

Пайдаланбас кісі жоқ.

Шөлдегенде ,шөлінді басады.

Менсіз, Барша тірлік құрайды.(СУ)

Ойын,"су жақсы – су жаман"

1. Егер адам шаршаса, шөлдеп, су ішсе, бұл жақсы ма?

2. Егер күнде жаңбыр жауып тұрса, екі, үш,күнайналамыз бәрі суға толып,бұл жақсы әлде жаман ба?

(серуендеу үшін жаман, өсімдіктер үшін жақсы, бірақ қатты жаңбыр болмаса);

3. Егер көктемде өзенде мұз еріген болса, бұл өзен тұрғындары үшін жақсы, ал егер өзен жағадан шықса, бұл адамдар үшін жаман, су үйде су басуы мүмкін.

Зерттеуші: Балалар енді сендерге арналған Видео бар,тамашалайық:

Үстелге баруды және орындықтарға отыруды ұсынады (үстелде мұзды термос, табақтар, майлықтар, майлық контейнері бар)

Зерттеуші: (термосты көрсету) " балалар, Бұл не?»

(балалардың жауаптары)

Зерттеуші: "Термос не үшін қажет?

-Термоста қандай суды сақтауға болады?

(суық және ыстық, ыстық ауа - райында сіз термосты суық суды сақтай аласыз, ол суық болады, ал егер сіз ыстық су құйсаңыз, ол салқындамайды).

Зерттеуші: Мен бұл термосқа су құйдым, енді оны ашамын. Ой бұл не? (мұз).

(Балалар оларды тәрелкелерді алады, мұз бөліктерін бөлшектейді, зерттей бастайды).

Зерттеуші: "балалар, мұз туралы не айта аламыз?

(суық, тегіс, қатты, мөлдір, жылы ериді)

Зерттеуші: "мұз бұрын не болды деп ойлайсыз?"(су)

Зерттеуші: "Егер біз мұзды табақтарға қалдырсақ, оған не болады?"(ол еріп, суға айналады. Мұз кесектері бір табаққа салып қояды, балалар қолдарын майлықтармен сүртеді).

I тапсырма: (балалар суреттерді алып, оларды қарастырады).

Зерттеуші: суреттегі су қайда жасырылдыды? (өзенде, құдықта, шалшықта және т. б.)

Зерттеуші: Өте тамаша жасырын су таптық".

II тапсырма: "Жануарлар қайда тұрады?»

Боялған су бар кнтейнерді ,зерттейді.

Зерттеуші: "Жарайсындар, балалар бұл тапсырманы орындады!

Фонограмма (жаңбыр Дыбысы)

Зерттеуші "жаңбыр жауды, қолшатырдың астына тығылайық". (Балалар тәрбиешімен бірге қолшатырдың астына тығылады).

Зерттеуші :ал жаңбыр дегеніміз не?"(бұл да су).

Зерттеуші . Су қандай болуы мүмкін?"(мөлдір, жылы суық, дәмсіз, иіссіз, мұздатылған, қатты, мұз).

Зерттеуші: "Иә, шынымен де, су - сиқыршы. Ол әр түрлі болуы мүмкін! Міне, жаңбыр аяқталды. О, бізде мұз еріген шығар. Келіңіздер, көрейік. (Үстелге оралу.

Зерттеуші: бұл қандай бөтелкелер? Сіз оларда не бар деп ойлайсыз? (су). Ол қандай? (мөлдір, иіссіз, сұйық).

Зерттеуші . енді Мен өз сиқырымды көрсете аламын.

-Балалар сендердің алдарында бөтеке тұр,

ішінде сиқырлы су бар,сендер бөтелкедегі суртеке мұқият қарпап алындар.сол суреттің түсі қандай болу керек деп ойлайсындар сол түске сәйкес бөтелкенің қақпағын тандап алып жабасындар.Қатты шайқаймыз.Не шықты?Қандай түстер ?Жеміс пен көкөністерді атайық.

Зерттеуші:Жарайсындар балалар!

Рефлексия:Балалар сендердің алдарында гүлдер , қызыл,сары,көк ,

-Бүгінгі біздің ойын әрекетіміз ,тапсырмалар сендерге қызық болса еш қиындықсыз орындасандар -қызыл гүлді тандардар.

- Егер тапсырмалар қиын болса сары гүлді тандандар.

-Бүгін сен,дерге мүлде қызық болмады,көк гүлді тандайсындар.

Балалар гүлдерді тандап су құйылған ыдысқа салады.

«Ауыр және жеңіл» тақырыбы

Мақсаты: балаларға заттардың ауыр өкпелер болатынын көрсету.

Міндеттері: Білім беру: балаларды пәндердің қасиеттерімен таныстыру: ауыр және жеңіл. Балалардың су бетіне жеңіл заттарды итеріп шығаратыны туралы түсініктерін қалыптастыру.

Дамытушы: тәжірибелік қызметті, сөйлеуді дамыту. Сумен, заттармен жұмыс істеу кезінде ұқыптылықты, дербестікті тәрбиелеу

Материалдар: бұйымдары бар табақ: қауырсындар, таяқтар, монеталар, қағаз қайық, пластмасса қайық, әрбір үстелге арналған су сыйымдылығы.

Тәрбиеші: Балалар, бүгін бізге Дымбілмес келді. Ол Күн қаласында тұрады, оның досы Білгіш оған түрлі тәжірибелер өткізуді ұнататынын айтты. Оның не екенін білмейтін адам бізге айтып, көрсету үшін келді. Көмектесейік пе, балалар?

Балалар: Иә!

Тәрбиеші. Балалар, сіздің астыңыздағы нәрсені көріңіз ауыр.

Тәрбиеші: Ол өте кішкентай. Сіз оны қолға алған кезде ол ауыр болмады. Неге тиын батып кетті? Ойланып, айтыңызшы, монетаның қайдан жасалғаны?

Балалар: Металдан жасалған.

Тәрбиеші: дұрыс, металл монета. Барлық металл заттар үлкен және кішігірім ауыр, сондықтан олар суға батады. Суда тағы қандай заттар жүзеді?

Балалар: Таяқ жүзіп жатыр.

Тәрбиеші: таяқтың суда неге жүзетінін түсіндіріңіз?

Балалар: жеңіл болғандықтан ма?

Тәрбиеші: және неге?

Балалар: ағаштан жасалған, ағаш заттар суға батпайды.

Тәрбиеші: дұрыс. Суда тағы қандай заттар жүзеді?

Балалар: Кеме жүзіп жүр.

Тәрбиеші: Неліктен кеме жүзеді?

Балалар: қағаз, қағаздан жасалған заттар суға батпайды. Тек қана біздің кеме суға батып кетті.

. Тәрбиеші: Суға батып кетті ме? Қызық. Кімнің кемесі суға батпаған болса, оны суға батырып көріңіз, істей алдыңыз ба?

Балалар: Иә. V. жігіттер, өзіңіздің қағаз кемеңізді судан шығарып алыңыз, оған қараңыз. Балалар дымқыл қағаз кемеңізді қарайды.

Тәрбиеші: , Қағаз қандай ылғалды болғанына қараңызшы, кеме пішінін жоғалтқан. қағаздан жасалған заттар жеңіл болса да, олар

Балалар қайықты суға түсіреді.

Тәрбиеші: Қайыққа не болды?

Балалар: қайық жүзіп жатыр.

Тәрбиеші: қайық неге жүзіп жатыр?

Балалар: Ол жеңіл, пластмасса.

Тәрбиеші: неге суға батып кетті? Балалар жауап бере алмайды.

. Тәрбиеші: Қайық суға батып кетті, себебі ішіне су құйылды. Қараңызшы, қайық жүзіп жатыр. Қазір оның ішінде су бар ма?

Балалар: Жоқ.

Тәрбиеші: . енді қандай заттардың суға батпайтынын атаңыз?

Балалар: ағаштан, пластмассадан жасалған заттар.

Тәрбиеші: енді қандай заттар суға батуы мүмкін?

Балалар: металл, қағаз.

Тәрбиеші: Дұрыс, су жеңіл заттарды жер бетіне итереді. Бізде бұл қауырсын, қайық, таяқ

«Су құпиялары» тақырыбы

Мақсаты: орта білім алушылардың танымдық белсенділігін қалыптастыру тәжірибелік-эксперименттік қызмет арқылы топтар.

Тапсырмалар:

Білім беру: балаларды судың қасиеттерімен, оның табиғаттағы маңызымен таныстыру;

сумен эксперимент жасау дағдыларын қалыптастыруды жалғастыру.

Дамытушы: балалардың танымдық-зерттеу белсенділігін дамыту, талдау, салыстыру дағдылары; назар аударуды, байқаушылықты, логикалық ойлауды дамыту, балалардың тәжірибелік -эксперименттік қызмет;

Тәрбиелік: бір-біріне және қоршаған ортаға мейірімді, сезімтал қарым-қатынасты тәрбиелеу әлемге, суға ұқыпты қарау.

Алдын ала жұмыс: Кітап оқу, өлең оқу

табиғат құбылыстары, балалармен судың қасиеттері мен өмірдегі маңызы туралы әңгімелесу жануарлар, өсімдіктер және адам.

Материалдар мен жабдықтар: суы бар, шырыны бар, сүті бар, түрлі түсті түймелер, қасықтар,

Ұйымдастыру сәті.

Педагог балалармен «Бұлақ» ойынын ойнайды.

(бұлақтардың баяу музыкасы баяу қозғалады, жылдам - жылдам қозғалады)

Судың төгілу даусы естілді.

Сиқыршы кіреді - су (тәрбиеші)

Сиқыршы - су: Сәлеметсіз бе, балалар мен сиқыршы су

(Н.Рыжованың «Су туралы естідіңіз бе?» деген өлеңін оқиды)

Су туралы естідіңіз бе?

Ол барлық жерде қажет.

Мұхит, бассейн, теңізде.

Және су құбыры кранында.

Онсыз біз жуына алмаймыз,

Тамақтанар, алдында!

Мен сізге толық айталамын -

Онсыз өмір жоқ мүлде!

Негізгі бөлігі:

Сиқыршы - су: Мен сізге көмек сұрап келдім. Сіз маған

менің көңілді тамшыларымды табуға көмектесесіз, әйтпесе олар бір жерге ұшып кетті

шариктермен.

Балалар: Міне солар.

Сиқыршы - су: Міне, менің сиқыршыларым, сіздерге рахмет,

Сіз оларды табуға көмектестіңіз.

Сиқыршы - су: Жігіттер, мен оларды неге іздегенімді білесіздер ме? Біздің патшалықта сиқырлы зертхана ашылды. Суды қайда зерттейміз, тамшы маған көмектеседі. Маған көмектескені үшін, мен сізді тамшылатып табуға шақырамын.

біздің

Сиқыршы - су балаларды - зертханаға шақырады (сумен эксперименттеуге арналған жабдықпен).

Сиқыршы - су: Тіпті зертханада да пайда болуы үшін мінез-құлық ережелерін сақтау керек, оларды еске алайық:

1. тәрбиешіні мұқият тыңдау.
2. бір-біріне кедергі келтірмес үшін тым қатты сөйлемей керек.
3. әр тәжірибеден кейін қорытынды жасауды ұмытпаңыз.

Ал қазір зертханаға кіріңіз, үстелге отырыңыз, алжапқышты киіңіз.

1-тәжірибе:

Сиқыршы -Осы сұраққа жауап беру үшін тәжірибе жүргіземіз:

Бір стакан шырын алыңыз. Иіскеңіз. Бұл қандай шырын?

Балалар: Апельсин.

Сиқыршы : шырынның апельсин екенін қалай білдіңдер?

Балалар: апельсин иісі.

Сиқыршы : Енді бір стакан су алыңыз. Иіскеңіздер, не иісі бар?

Балалар: судың иісі жоқ.

Сиқыршы -: Судың иісі бар ма?

Қандай қорытынды жасауға болады:

Балалар: судың иісі жоқ!

2-тәжірибе:

Сиқыршы : Балалар, судың дәмі бар ма?

Балалар: Тұз жоғалды!

Сиқыршы - су: Біз қандай қорытынды шығарамыз?

Балалар: Су тұзды ерітті.

Сиқыршы - : Біз дәл осы қасиетті пайдаланамыз, шай мен қант ішеміз.

Сергіту сәті: «Бәріне су керек»

Бәріне су керек

Бір рет жаса және екі рет жаса

Бұлақтан аңдар ішіп алды

Солға, оңға еңкейіп,

Бірге аяқ ұшымен тұрды

Бұлтты тауы, алып шықты

таңертеңнен жаңбыр жауды

Жұмысқа кірісуіміз керек.

4-тәжірибе:

Сиқыршы : Балалар, бізге тағы бір қасиетті білу керек су. Өз орындарыңызға отырыңыз.

Сиқыршы : Қараңызшы, қандай түсті білесіз бе?

сүт? (Ақ)

Сиқыршы : Су туралы не айта аласыз? Ол ақ түстер? Судың түсі қандай екенін тексерейікші? Көзіңізді жабыңыз. Мен төмендетемін

түйме сүті - сіздің міндетіңіз - түйменің түсін түсірдім.

Сиқыршы : Көзімізді ашамыз. Сіздің түймеңіз қандай түсті? бір стақан сүт, сіз айта аласыз ба?

Балалар: Жоқ.

Сиқыршы : Неге? (балалардың жауаптары).

Сиқыршы : Енді мен қасық алып, түйме салфетка. Осы түймелерді су салынған стақанға салыңыз. Енді түйменің түсін көре аламыз ба? (иә).

Сиқыршы : Неге?

Балалар: Өйткені су - мөлдір.

Сиқыршы -: Өте дұрыс.

Сиқыршы : Балалар, біз не білдік?

Балалар: судың иісі жоқ, дәмі жоқ, мөлдір.

Сиқыршы : Бізге су не үшін қажет?

Балалар: жуыну, еден жуу, түскі ас дайындау, жуу, ойыншықтар жуу, гүл суару.

Иә, балалар, су болмаса, әлемдегі барлық тіршілік құрып кетеді. Су - өмір! Жақсы балалар! Сендер бәрін дұрыс айттыңыз: өсімдіктерге су керек және оларды су құю керек, әйтпесе олар өледі.

Қорытынды бөлім:

Сиқыршы :Балалар, Сендерге көп рахмет!!! Сендер бәрін анықтадыңыз менің құпияларымды ! Мен Сендер үшін өте қуаныштымын.

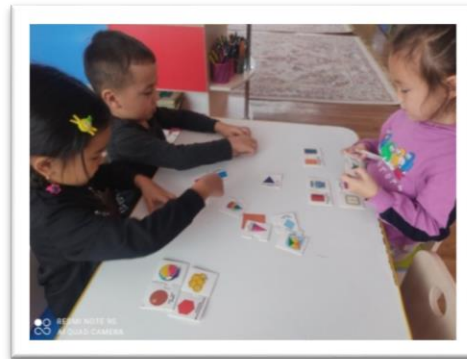
Балалар сендерге кішкентай зерттеуші болу ұнады ма? Бірақ қазір мен Сендерге осы тамшыларды сыйлағым келеді,

- Және сендердің топқа қайтатын кезіңіз келді.

- Алжапқышты шешіп, үйірменің ішіне кіріп, былай дейік:

Бір, екі - бір, екі - топқа асығатын кезіңіз келді (балалармен қоштасатын, оларды шығарып салады).

Магнитпен тәжірибие эксперимент

Сумен тәжірибие эксперимент.

Құммен тәжірибие эксперимент.

